

Derkovits Kulturális Központ
HAMVAS BÉLA VÁROSI KÖNYVTÁR KIADVÁNYAI

HARCMEZŐ ÉS HÁTORSZÁG

100 éve tört ki az I. világháború

- ajánló bibliográfia -

Összeállította: Kitka Zsuzsanna

*Bronz Katonai Érdemérem a
katonai érdemkereszt szalagján*

*A címlapon egy szolgálati elbocsátó oklevél (ún. obsit) látható,
melyet a kiszolgált katonáknak adtak a
szolgálat befejezésének igazolásaként.*

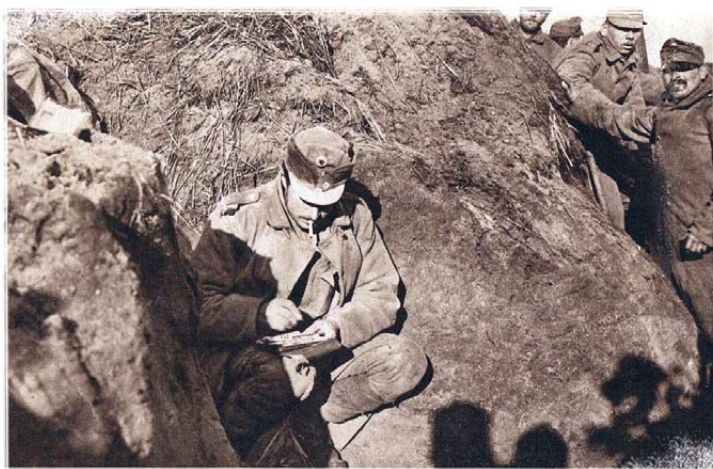
Kiadja: Derkovits Kulturális Központ
Készült: a tiszaujvárosi Grafolprint Nyomdájában

Az első világháború mély nyomot hagyott a mai ember gondolkodásában: egyrészt ez volt a történelemben az első olyan háború, amely ennyi emberéletet követelt, másrészt pedig a békekötéseket követően teljesen átalakult Európa politikai rendje, új nemzetállamok jöttek létre, ami újabb konfliktusok szült.

Az idei évben az ország több pontján megemlékeznek az első világháború kitörésének 100. évfordulójáról. A Helytörténeti Gyűjtemény 2014. június végén nyitotta meg a témával foglalkozó időszaki kiállítását a tiszaszederkényi „Villa Scederkyn” Tájházban „Tiszaszederkényből a Nagy Háborúba” címmel, amely 2015. júniusáig tekinthető meg.

Ez a kiadványunk, amellyel a Nagy Háború ismert és ismeretlen hőseinek kívánunk emléket állítani az 1914-1918 Első Világháborús Centenárium Emlékbizottság és a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány támogatásával készült.

A téma hatalmas szakirodalommal rendelkezik, a történészek elsősorban inkább a politikatörténeti (pl. a szarajevói merénylet és annak rövid távú következményei, a háború kirobbantásának felelőssége) és hadtörténeti témákat vizsgáltak, újabban azonban egyre inkább az érdeklődés homlokterébe került az, hogy a katonák fronton és a hátszág miként élte át a háború szörnyűségeit. A világháborúval foglalkozó könyvek, internetes oldalak mind forrásértéküket, mind minőségüket illetően meglehetősen változatos képet mutatnak.

Üzenet a lövészárokból

Az első világháború idején is rengeteg kiadvány, propagandaanyag, visszaemlékezés jelent meg, amelyek elsősorban a kutatók számára forrásértékűek. Ezért az anyag összeállításánál elsődleges szempont volt, hogy könnyen hozzáférhető legyen a téma iránt érdeklődők számára, bár a válogatás nem korlátozódik csak a városi könyvtár állományára. A bibliográfia anyagát műfaj szerint csoportosítottuk. Az érdeklődők megtalálhatják a történelmi regényeket, a háború eseményeit és politikáját bemutató monográfiákat, tanulmányokat, ismeretterjesztő műveket, valamint a frontot megjárt katonák naplóját, visszaemlékezéseit. Az utolsó előtti fejezetben, haladva a korral, néhány a témával kapcsolatos weboldalt, illetve digitalizált könyvet ajánlunk. Az utolsó fejezetben a helytörténeti vonatkozású dokumentumokat gyűjtöttük össze. Bár térségünk nem volt hadszíntér, de az itt élők közül sokan teljesítettek katonai szolgálatot, ezért érdemes megismernünk, hogy ők és a megye lakói miként élték meg a háborús mindennapokat.

Reméljük kiadványunk kapcsán a téma iránt érdeklődők új könyveket, tanulmányokat ismerhetnek meg a Nagy Háborúval kapcsolatban.

Részlet a Tiszaszederkényből a Nagy Háborúba című időszaki kiállításból

100 magyar baka: történetek az első világháborúból. Budapest: Historium, 2014.

Az első világháború több millió ember halálát követelte. Ez a kötet tizenkét fiatal író tizenkét történetét tartalmazza, emléket állítva az áldozatoknak 100 évvel a nagy világhégés után.

Barbusse, Henri: A tűz. Budapest: Új Magyar Könyvkiadó, 1956.

A szerző 1914-ben hazafiasságból jelentkezett katonának, könyve ennek ellenére egy igazi háborúellenes regény, melyet formabontó merészsége folytán sokan támadtak, míg egykori bajtársai az egekig magasztalták.

Boksay Antal: A legendás vasmadár: regényes életrajz: [íttebei Kiss József, a legjobb magyar vadászpilóta élete.] [Budapest]: Zrínyi, 2006.

Ittebei Kiss József hadnagy vadászpilóta volt az első világháborúban. Pályafutása során Hansa Brandenburg D I, Albatros D III, majd Phoenix D II típusú gépekkel repült. Győzelmeinek nagy száma mellett hírnevét azzal vívta ki, hogy ellenfeleit az egyszerű lelövés helyett inkább leszállásra próbálta kényszeríteni, ezzel érdemelvén ki „a levegő lovagja” címet.

Boyden, Joseph: Három nap az út. [Budapest]: Geopen, 2007.

A háromnapos út a kanadai krí indiánok nyelvén a halált jelenti, amíg a lélek a testből feljut a mennybe. De három napig tart az útja Niskának, az öreg krí vajákosszonynak is kenuján a fehér emberek nagyvárosából, hogy a világháborúban megcsönkült unokaöccsét hazavihesse a vadonba. Az unokaöcs nemcsak testileg, lelkileg is megrokkant: ébren és álmában egyaránt kísértik az iszonyatos harctéri élmények, melyek alól csak a morfium mámora kínál ideiglenes felmentést. A háromnapos, monoton kenuút során egymásba fonódnak mindkettőjük emlékei...

Dombi Kiss Imre: Pokoljárásom. Budapest: Magvető, 1983.

A szerző 1920-1921-ben írta meg háborús kalandjait. A visszaemlékezésekben még frissek az élmények, a megszépítő emlékezet azonban már felülírja a harctéri éhezést, fagyoskodást, a mindennapos életveszélyt.

Dos Passos, John: Három katona. Budapest: Európa: Zrínyi, 1982.

Saját, a francia fronton szerzett háborús élményeit vetette papírra a portugál származású amerikai író, képzőművész. A könyvet a kritikusok nagyon hamar „az első tiszta háborúellenes regény”-nek nevezték és a világháború legkitűnőbb amerikai ábrázolásaként emlegették.

Az eltemetett katona: elbeszélések az első világháborúról. Budapest: Európa, 1978.

A kötet osztrák, orosz, szovjet, német, török, francia, szerb, magyar, olasz, horvát, román, amerikai és cseh írók novelláit gyűjtötte össze. A művek a háború értelmetlenségét hangsúlyozzák, ugyanakkor emléket állítanak a hadszínterek névtelen hőseinek.

Faulkner, William: Példabeszéd. Budapest: Európa, 1977.

Egy fiatal francia tizedes és tizenkét követője zendülést szít a közkatonák közt a front mindkét oldalán. A háború megakad, de csak egy hétre, mert az ellenfélként szemben álló tábornokok is összefognak, s hamar helyreállítják a „rendet”...

Follett, Ken: Évszázad triológia. 1. Köt. A titánok bukása. Budapest: Gabo, 2010.

Az Évszázad-trilógia három kötetben meséli el a 20. század európai és amerikai történetét öt család életén keresztül, akiknek sorsa egymásba kapcsolódik. Az első kötet a 20. század első éveitől a Nagy Háború végéig kíséri nyomon az eseményeket és a szereplők életét.

Gasparovich László: Csata az Adrián: megregényesített dokumentumok.

Budapest: Gemini Budapest, [1998].

Az I. világháború egyik mellékhadszínterén az Osztrák–Magyar Monarchia hadiflottája győzött az antant hajói fölött, ennek a csatának állít emléket Gasparovich László tényregénye, melyben dokumentumok és a regényelemek keverednek, s tárják eléink néhány nap eseményeit, háborús poklát, szenvedéseit...

Gregson, Jessica: Angyalcsinálók. Budapest: Noran Libro, 2013.

Egy Tisza melléki kis falu határába már az első világháború kitörésének elején olasz hadifoglyokat telepítenek. Az ő egészségügyi ellátásukról és élelmezésükről a falu asszonyai gondoskodnak, és némelyikük szerelembe esik a katonákkal. A korábban tetszhalott életet élő falu ismét zsongani kezd, mint tavasszal az erdő, amely körülöleli. A háború végeztével pedig a férfiak csaknem valamennyien hazatérnek...

A harcok és könnye vére: költők és írók az első világháborúról. [Celldömölk]: Apáczai, [2011].

A kötet 36 ismert és kevésbé ismert költő, író 148 írását tartalmazza. A versek megelevenítik a katonák és a háború hétköznapiját. Az összeállítók iskolai műsorok készítőinek ajánlják ezt a válogatást.

Hasek, Jaroslav: Svejks: a derék katona kalandjai a világháborúban. Budapest: Pesti Szalon, 1995.

Josef Švejk-et az orvosi bizottság hülyesége miatt „katonai szolgálatra véglegesen alkalmatlannak” nyilvánította, ennek ellenére részt vesz a Nagy Háborúban, kezdetben a hátsószágban, majd később a fronton is, ahol – tévedésből – osztrák fogságba esik. Hašek regénye az első világháború szatirikus kritikája, nemcsak háború, hanem egyben Monarchia-ellenes mű is.

Hemingway, Ernest: Búcsú a fegyverektől. Budapest: Könyvmolyképző, 2006.

A szerző az első világháborúban önkéntesként szolgált az olasz hadseregben. 1918-ban, 19 éves korában Fossalta di Piavénál súlyosan megsebesült a fején és a térdén az olaszok caporettoi veresége és visszavonulása után. Ebből az élményből született egy évtizeddel később a világháború egyik legmaradandóbb háborús regénye.

Jünger, Ernst: Acélzivatarban. Budapest: Noran Libro Kiadó, 2014.

Az először 1920-ban megjelent Acélzivatarban Ernst Jünger egyik legismertebb, legendás műve, egyben a Nagy Háború egyik leghitelesebb frontregénye. A szerző a háború alatt végig naplót vezetett, regényében saját élményeit írja meg: egyetemi diákként, még szinte gyermekfejjel, tizenkilenc éves korában önként jelentkezett katonának, és a nyugati fronton végigharcolta a világháborút.

Magyar az úzótt magyarságban: szépirodalmi művek és történelmi dokumentumok az 1916-os erdélyi román betörésről és visszaveréséről. Pomáz: Kráter, cop. 2012.

Az 1916-1917-es erdélyi román katonai háború volt jóformán az utolsó, amelyet az Osztrák-Magyar Monarchia hadereje győzelemmel tudott befejezni. A kötet a hadjáratról szóló a közvetlen beszámolókat tartalmazza és bemutatja az újabb keletű szakirodalmat. A monografikus elrendezésű panorámát költők és írók szépirodalmi munkái teszik teljessé.

Morpurgo, Michael: Peaceful közlegény. Budapest: Móra, 2005.

Az egyik legkedveltebb és legismertebb angol ifjúsági író kötete valós történelmi alapokon nyugszik. Az első világháború alatt a brit hadvezetés több száz fiatalat végeztetett ki parancsmegtagadás miatt, miközben sohasem vizsgálták ki a körülményeket. Tizenéveseket küldtek a tűzvonalba és a lövészárkokba, ráadásul a kíméletlen bánásmód és fenyegetés gyakran nagyobb veszélyt jelentett a besorozottakra, mint maga a harcéri pokol.

A Nagy Háború emlékezete: az első világháború a magyar irodalomban.

Budapest: Eötvös József Könyv- és Lapkiadó, 2000.

Az irodalmi antológia emlékezik és emlékeztet világméretű tragédiára és áldozataira. A válogatás versekkel, novellákkal, regényrészletekkel igyekszik a világégésről minél színesebb képet adni. A kötetet érdekes és eredeti képanyag gazdagítja.

Magyar honvédek támadása

Remarque, Erich Maria: Nyugaton a helyzet változatlan. Budapest: Európa, 1985.

A saját, első világháborús tapasztalatait és véres élményeit papírra vető Erich Maria Remarque – mint könyvbéli főhőse, Paul Baumer – a tanárképző iskola padjából került a nyugati front állóháborújának lövészárkaiba. A fiatal, még keveset élt katonákból a háború mindent kiéget, a túlélésre kicsi az esélyük, egyetlen erényük a bajtársiasság.

Smith, Wilbur: Lángoló part. [Budapest]: Delej, [2010].

A háromrészes regényfolyam első része az első világháború idején kezdődik. Az angol légierő egyik fiatal pilótája beleszeret egy csodálatosan szép arisztokrata nőbe, akivel azt tervezik, hogy a háború után Afrikában telepednek le, ám a pilóta az egyik bevetésén életét veszti. A várandós nő szerelme nagybátyjának segítségével, egy kórházhajón utazik Afrikába, azonban a vízi járművet egy német tengeralattjáró megtorpedózza...

Somogyváry Gyula: És Mihály harcolt... Budapest: Auktor, cop. 2002.

Az első világháborús regénytrilógia (Virágzik a mandula..., Ne sárgulj fűzfa!) befejező része ez a mű. Fűzfa, vagyis maga az író a hiteles szemtanú szerepében számol be a történelem sorsfordító, véres eseményeiről: a vesztes Monarchia széteséséről, a háborút hőiesen végigharcoló és túlélő katonák kiábrándultságáról, az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság véresen viharos eseményeiről.

Somogyváry Gyula: Ne sárgulj fűzfa!

Budapest: Auktor, cop. 2010.

A Virágzik a mandula... c regény folytatása a regénytrilógia második kötete. Fűzfa szabadságra utazik haza az orosz frontról, hogy otthon más harcokat vívjon meg: a szív harcait. Az édes-bús szerelmi történet végén, a többszöri csalódás után szinte megváltás neki, hogy visszamehet a harctérre...

Somogyváry Gyula: Virágzik a mandula.

Budapest: [Auktor], 2010.

Vitéz Somogyváry Gyula az 1920-30-as évek hazai közéletének ismert személyisége. Legnépszerűbb művei közé tartozik ismert regénytrilógiája - Virágzik a mandula.... Ne sárgulj, fűzfa!. És Mihály harcolt... - egy szociográfiai megfigyelésekben gazdag élményregény-folyam, amely az első világháború kezdetétől a Tanácsköztársaság bukásáig mutatja be a magyar történelem viharos és tragikus korszakát.

Somogyváry Gyula *Ne sárgulj fűzfa* című regényének borítója

Kiss Gyula (elől jobbra) bajtársai körében

Székelyföld: tematikus szám: 100 éve tört ki az I. világháború. 18. évf. 2014. 7. sz.

A világháborús fotókkal illusztrált kulturális folyóirat egyrészt naplórészletekkel, másrészt a kortárs irodalmi művekben megjelenő versek, írások elemzésével emlékezik meg az évfordulóról.

Trumbo, Dalton: Johnny háborúja. Budapest: Cartaphilus, 2008.

A regény, amelyet Dalton Trumbo 1938-ban írt, az első világháború idején kezdődik... A háborúban Johnnynak odavesz mindkét keze, mindkét lába, és feje-arca nagy része is: agya kivételével minden. Miközben időtlenül peregnék élete eseményei, őrült kétségbeeséssel próbál kapcsolatot létesíteni az őt meghalni küldő s most már agyhalottnak is tekintő világgal.

Wilder, Gene: Kis francia szajhám: napló. Budapest: Atheneum, 2008.

Egyszerűségével lenyűgöző szerelmi történet az első világháborúból. Egy nyápic katonaszökevény – vagy csak egy átlagos ember – és egy hasonlóan naiv lány szomorúan rövidre sikerült története.

Zweig, Arnold: Grisa őrmester. Budapest: k. n., 1956.

Grisa őrmester jellegzetesen illusztrálja a porosz hadigépezetet, amely mindent legázol maga előtt és szétmorzsolja a szerencsétlen áldozatot, aki a kerekek közé kerül. Hiába világos, hogy Grisa ártatlan, hiába világos a névcsere, kivégzik, mert példát kell statuálni.

Angol szatirikus kép 1914-ből

Andrássy Gyula, gróf: Diplomácia és világháború. Göncöl-Primusz, Budapest, 1990.

A szerző a kiegyezés utáni miniszterelnök fia, a Monarchia utolsó külügyminisztere. Történelmi visszatekintése, elemzése széleskörű és korrekt ismeretekről tanúskodik, az első világháború kirobbanására vonatkozó értékelése pedig színezi eddigi – kissé egyoldalú – nézeteinket.

Balázs Eszter: „A „sakktáblától” a lövészárkok mikrovilágáig: az első világháború régi és új történeti megközelítései.” = Múltunk 55. évf. 2010. 3. sz. p. 109-131.

A tanulmány a témával kapcsolatos különféle történeti megközelítéseket (diplomáciai, politikai, társadalomtörténeti, etc.) összegzi, illetve ismerteti a mai értelmezéseket, felvázolja a két világháború közötti összefüggéseket.

Balla Tibor: A Nagy Háború osztrák-magyar tábornokai. [Budapest]: Argumentum, [2010].

A XX. század őskatasztrófájának tartott, 1914–1918 között lezajlott Nagy Háború osztrák-magyar tábornokainak neve és sorsa a legtöbb olvasó számára ismeretlen. A közel tízéves kutatómunka után elkészült, a magyar és a nemzetközi szakirodalomban mindeddig egyedülálló könyv az első világháborús császári és királyi tábornoki kar legmagasabb rangot elért 178 tagjának – akik között 25 magyar is található – pályafutását és világháború alatti tevékenységét foglalja össze lexikon formájában.

Bencze László: Az állóháború harcászati és hadászati előzményei.

Budapest: HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, 2009.

Ivan Bloch pétervári futurologus írta 1899-ben: „...A romboló eszközök tökéletesítésével szemben a lehetőleg biztos védelmi eszközök fejlődése áll... A modern harcászat hevenyészett erősségeket hozott létre, és a jövő egy sor földbeasott állás küzdelmévé alakul át...”

ifj. Bertényi Iván: Tisza István és a világháború. In: Mítoszok, legendák, tévhitek a 20. századi magyar történelemből. Budapest: Osiris, 2005. p. 28-86.

A tanulmány részletesen ismerteti Tisza István külpolitikai lépéseit és véleményét a háborúval kapcsolatban. A közvélemény sokáig a magyar külpolitika irányítóját okolta a háború kirobbantásáért. A történész szakma véleménye is erősen megoszlott Tisza szerepével kapcsolatban, ezeket ismerteti röviden a szerző.

Csonkaréti Károly: Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészete: 1867-1918.

[Budapest]: Kossuth, [2001].

A hézagpótló, korabeli fényképekkel bőségesen illusztrált kötet, az osztrák-magyar haditengerészet történetét a leghitelesebb dokumentumok alapján mutatja be. Ismerteti e haderőnem fejlődését, hadműveleteit és csatáit, a császári és királyi hadiflotta tengerészeinek – köztük csaknem ötezer magyar katonának – sokszor hősi helytállását.

Diószegi István: Tisza István és az első világháború. In: A magyar külpolitika útjai: tanulmányok. Gondolat Kiadó, Budapest, 1984. p. 278-287.

Tisza István kezdetben elutasította a háborút, később viszont megváltoztatta az álláspontját. A szerző azt elemzi ebben a tanulmányában, hogy milyen külpolitikai megfontolások és külső ráhatások készítették véleménye megváltoztatására.

1914 - Mindent meggondoltam, mindent megfontoltam

Az első világháború és a forradalmak képei. Budapest: Európa, 1977.

A kötet röviden ismerteti a háború történetét, az egyes eseményekhez kapcsolódóan pedig képeket, láthatunk a frontról, a háterszágból, térképeken követhetjük az egyes csapatok mozgását.

Az első világháború, 1914-1918: tanulmányok és dokumentumok.

Budapest: L'Harmattan, 2014.

A kötetben a szerzők az első világháború számos, Magyarországon még kibeszéletlen kérdését vetették fel és válaszolták meg. Új szemléletű tanulmányaikban saját és a legújabb nemzetközi kutatások eredményeit ötvözték, de nem az első világháború történeti monográfiáját készítették el, hanem az eddig elhallgatott, vagy meghamisított eseményeket és magyarázatukat igyekeztek korrigálni.

Az első világháború. Budapest: Osiris, 2009.

A kötet bemutatja azt a diplomáciai folyamatot, amely elvezetett az 1914. augusztusi napokhoz, megismertetnek a háborúba lépésről s annak mikénti folytatásáról szóló vitákkal. Dokumentumok világítják meg annak a hadseregnek a szervezetét és életét, amely a frontvonalakon végigküzdötte és végigszenvedte a "vérfolyamot", valamint a háterszágból zajló, mindmáig ható változásokat.

Fejtő Ferenc: Rekviem egy hajdanvolt birodalomért: Ausztria-Magyarország szétrombolása.

Atlantisz-Minerva, Budapest, 1990.

A Monarchia nem felbomlott, hanem szétrombolták. A történelem során más államok is szenvedtek vereséget, viselték azok következményeit: megaláztatást, területük megcsonkítását, jóvátétel fizetését. De az, hogy egy birodalmat, amely magába foglalta és kormányozta Európa középső részét, letöröljenek a térképről – új, katasztrofális következményekkel járó fejlemény volt. A könyv 1989-ben megkapta az év legjobb történeti munkájának járó díjat Franciaországban.

Galántai József: Az első világháború. Budapest : Gondolat, 1980.

Galántai József e korszak alapos ismerője széles körű forrásanyagra és irodalomra támaszkodva készítette el ennek az időszaknak a szintézisét. A szerző a nagy összefüggések feltárása közben a háború minden lényeges katonai, politikai mozzanatára kitér. A sok harcvonalon folyó világháború eseményeinek, harci cselekményeinek nyomon követését magyarázatokkal ellátott térképek, térképábrázolások segítik.

Halpern, Paul G.: Otrantói ütközet: az Adria bejáratának ellenőrzése az I. világháborúban.

Győr: Laurus Kiadó, 2007.

Az otrantói csata méreteiben eltörpül saját korának nagy tengeri hadműveletei, ütközetei mellett. A mindössze három gyorscirkálóból és két torpedórombolóból álló kis osztrák-magyar hajócsoporthoz híres és fontos, hadműveleti jelentőségű csapást mért ellenfelére és ezzel felírta magát a haditengerészet halhatatlanjainak csarnokában álló képzeletbeli dicsőségablára.

Korabeli képeslap

Hanák Péter: Népi levelek az első világháborúból = Valóság 1973. 3. sz. p. 62-87.

A világháború írott emlékei egy-egy család életterében, magánjellegű dokumentumokként, a családi emlékezést szolgálták. Emléktárgyakká váltak már keletkezésük, pillanatában, élettörténetük, attól kezdődően máig bővül.

Hortobágyi Ferenc: Események a balkáni hadszíntéren az első világháborúban: az elfelejtett zászlóalj: kutatási jegyzetek. Nagykanizsa: Czupi, 2010.

A hadtápalakulatok világháborús tevékenységéről keveset tudunk, mivel irattáruk szinte teljesen megsemmisült, a két világháború között pedig alig jelent meg nyomtatott forrás, visszaemlékezés. A hétköznapi emberek, Lányi Pál népfelkelő százados és csapatteste történetén keresztül mutatja be a világháborút, illetve a balkáni hadszíntér eseményeit.

Kátai-Urbán Lajos - Teknős László: Vegyi fegyver alkalmazása az első világháborúban

= Hadtudomány, 24. évf. 2014. 1-2. sz. p. 54-64.

Az első világháború volt a vegyi fegyverek alkalmazásának igazi színtere. A tanulmány az első világháborúban alkalmazott vegyi fegyvereket mutatja be, illetve a szerzők alkalmazásuk okaira keresik a választ. A szerzőpáros ismerteti a bevetett vegyi fegyverek tulajdonságai alapján az akkor alkalmazott védőeszközök védelmi képességeit.

Keegan, John: Az első világháború. Budapest: Európa, 2010.

A szerző amellett, hogy sok izgalmas hadtörténeti részletet is vizsgál, a legalapvetőbb kérdéseket feszegeti: miért döntött úgy egy jómódú, gazdasági, kulturális és hatalmi sikereinek csúcspontján lévő kontinens, hogy kockára tesz mindent, amit addig elért, és belebonyolódik ebbe a szörnyű, önpusztító és gyilkos hazárdjátékba?

Kelecsényi László: Az első világháború magyar filmeken

= Múltunk, 55. évf. 2010. 3. sz. p. 150-155.

A filmtörténész szerző röviden ismerteti azokat a filmeket, amelyek az első világháborúval foglalkoznak. A tanulmányból kiderül, hogy a témát elsősorban a két világháború között dolgozták fel. A harmincas évek végén készült alkotásokon pedig már újra érződik a militáns hangulat.

Kiss Gábor: „Honvéd, valamint császári és királyi egészségügyi intézmények az első világháború idején.” = Orvostörténeti közlemények 51. évf. 2006. 3-4. sz. p. 191-204.

A hadképesség fenntartása megfelelő szervezéssel, élelmezéssel, ruházattal az előjárók feladata volt, amiben az egészségügyi szolgálat tanácsadó szerepet játszott, mint ahogy a hadképesség helyreállítása is, ami a betegek gyógykezelését, a szolgálatképesség mielőbbi visszanyerését jelentette. Az intézményhálózat háborúban mindezek mellett a sebesülteknek és a betegeknek a harctérről való visszaszállítását és az ez idő alatti ellátását is elvégezte.

Környeiné Gaál Edit: Az első világháború emlékei a népi kéziratos forrásokban és a szájhagyományban. Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék, 1985.

Környeiné Gaál Edit ebben a tanulmányában a magánlevelezést első világháborús forrásként vizsgálja, azt elemzi, hogy a levelekben milyen formában jelenik meg a háborús krízishelyzet, a hátszágban hogy éltek meg a mindennapokat.

Krámli Mihály: A dunai vízi út az első világháborúban: a császári és királyi központi szállításvezetőség által irányított dunai hajózás. [Budapest]: HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum: Line Design, 2009.

A könyv a császári és királyi Központi Szállításvezetőség (KSZV) 1915 novemberében alakult hajózási csoportja által irányított dunai hajózás történetét mutatja be: a háború előtti terveket és a háború kitörésétől 1915 novemberéig folyó hajózási eseményeket.

1914-18 a korabeli napilapok tükrében.

Officina '96 Kiadó, Budapest, 1944.

Az 1914-18-as világháborúról sok történelmi, katonai, gazdasági és egyéb könyv jelent meg. Naplók és emlékiratok belelopták az egyéni érzések, megfigyelések ízét, zamatát is e kor megítélésébe. Csak egyet nem tudtak visszaadni: a napok hangulatát. Miként értesültek akkor az emberek az eseményekről, mit tudtak meg, hogyan érzékelték azokat, mit gondoltak s éreztek...

Magyar műszaki parancsnokságok, csapatok és alakulatok a világháborúban.

Budapest: Közlekedési ny., 1938.

A háborúban a legnehezebb, legterheesebb és sokszor legveszélyesebb feladatok a műszaki csapatokra hárulnak. Ezek az alakulatok többnyire fegyver nélkül, az ellenséges tűz hatásának

kitéve kénytelenek a legmegegyőzőbb és nagy pontossággal végrehajtandó munkákat végezni. Sokszor ettől függ a küzdő csapatok sikere és sorsa is.

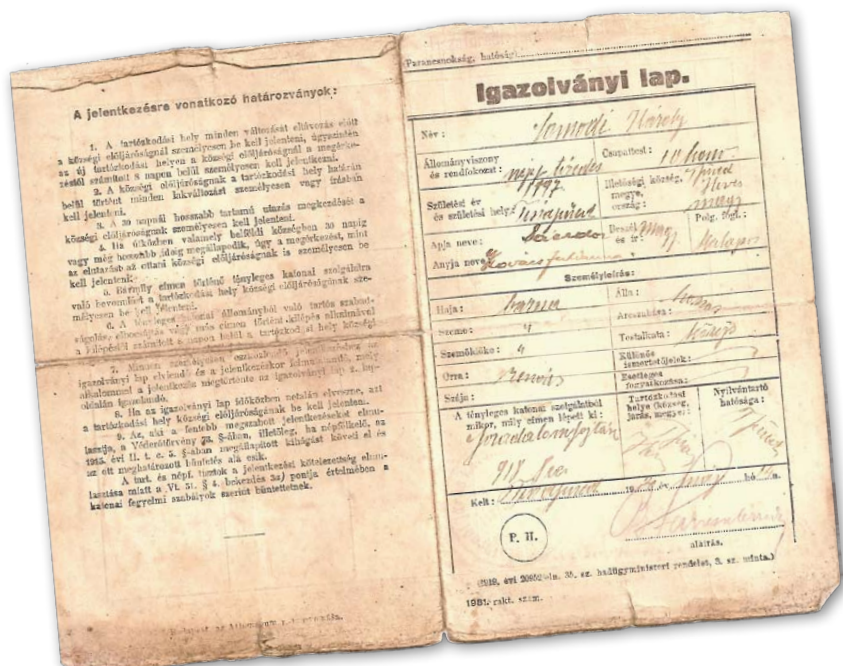
Magyarország az első világháborúban. Budapest: Korona, 2001.

A monográfia Magyarország újabb kori történetének egyik legkritikusabb szakaszát világítja meg. Előzményeiben és egyetemes összefüggéseiben mutatja be a dualista Habsburg Monarchia keretébe tartozó Magyarország részvételét az első világháborúban. Szakszerűen és meglevenítően tárja fel a magyarországi társadalom elmélyülő – a felbomlás és a forradalom felé tartó – válságát.

Nagy Endre: „Az első világháború diák-katonái.”

= Soproni szemle: művelődéstörténelmi folyóirat, 31. évf. 1977. 1. sz. p. 69-74.

Az első világháborúban nemcsak a felnőtt férfiakat sorozták be, hanem a 18. életévüket betöltő fiatalokat is, akik sokszor még az iskolapadból, érettségi előtt vonultak be katonának. A szerző bemutatja, hogy a hadvezetés milyen szabályokat alkotott a fiatalok besorozásáról, illetve hogyan oldotta meg ezeknek a fiatal embereknek a további iskolai képzését.

Somodi Károly-kalapos mester katonai Igazolványi lapja katonai szolgálatról (1920. május 14.)

A Nagy Háború másik arca : a lövészárkok hétköznapijai. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2004.

A kötet nem a harcoló katonát igyekszik bemutatni, hanem a hétköznapi eseményeit, a munderba öltözött „fegyveres civilek” frontéletének legfontosabb állomásait ábrázolja a korabeli fényképek segítségével. A kiválogatott fotók bemutatják a háború másik arcát, azt, amelyet nem szokás ábrázolni: a hétköznapiakat, benne a civilből lett katonával.

Pintér Tamás: Magyar ezredek a Doberdó-fennsík védelmében.

[Budapest]: Hibernia Nova : Zrínyi, 2009.

A fennsík védelmének két legfontosabb helyszínén több mint egy éven keresztül nyolc magyar ezred védelmezte az akkori közös hazát. Harcaik nyomán lett történelmünkben a „Doberdó” gyászosan szomorú emlékü, szimbolikus jelentőségű fogalom, amely küzdelmük nyomán a magyar katonai helytállás és hősiesség jelképe is.

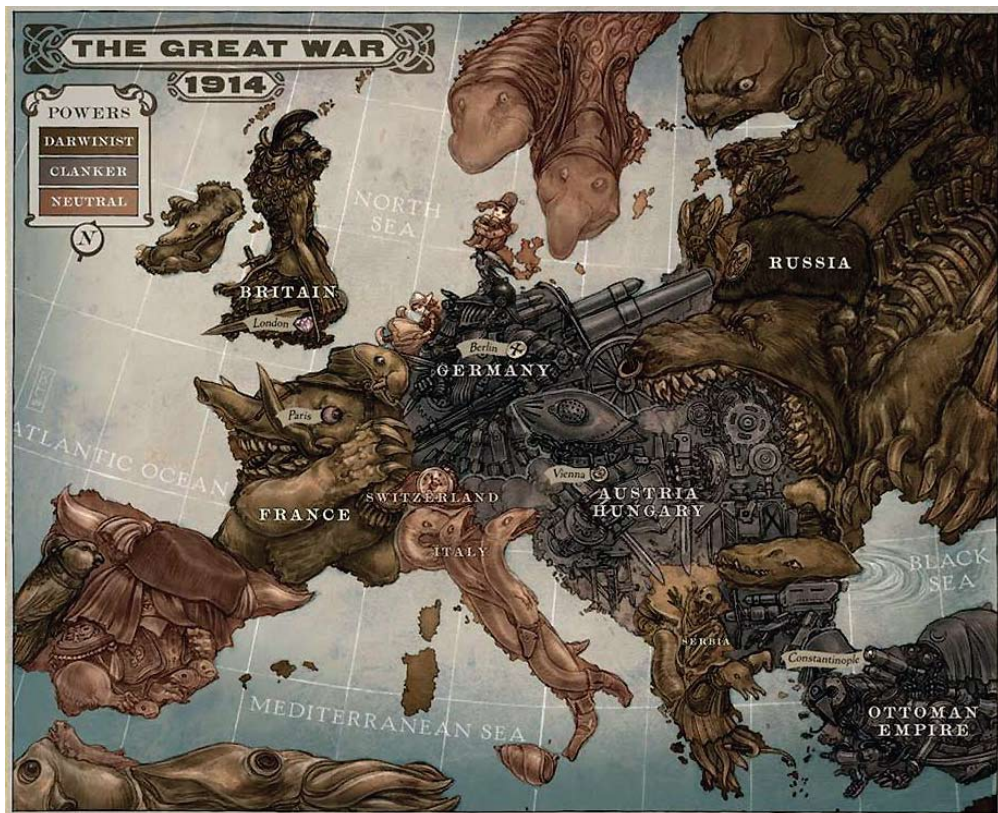
Taylor, Alan John Percivale: Az első világháború képes krónikája.

Budapest: Akadémiai Kiadó, 1988.

Az első világháborúban a fényképezőgép már megörökítette a hétköznapi ember életét. A fényképek megmutatják az államférfiakat és a hadvezéreket a közszereplés színpadán és a színpalak mögött is. Belátunk a lövészárkokba és a lőszergyárakba. Újra látjuk a letarolt vidéket és az élelemért sorban álló embereket. Föltűnnek azok, akik harcoltak, szenvedtek és meghaltak: a hús-vér emberek a pufogó frázisok mögött.

Pihenődő töltese

Korabeli gúnyrajz

Baczoni Tamás [et al.]: Halálfejes katonák: az Osztrák-Magyar Monarchia rohamcsapatai 1916-1918. Budapest: Püedlo Kiadó, 2006.

Az első világháború poklában a gyalogsági harcászat alapvetően átalakult. A kötet e különösen bátor és rátermett katonák történetét foglalja össze, kitérve embert próbáló kiképzésükre, sajátos fegyverzetükre és felszerelésükre, egyedi jelvényeikre és nem utolsósorban kiváló harci teljesítményükre.

Balla Tibor: Szarajevó, Doberdó, Trianon. Magyarország első világháborús képes albuma. Budapest: Scolar Kiadó, 2003.

„Szarajevó, Doberdó, Trianon” című képes album több mint 200 korabeli fotón keresztül mutatja be Magyarország 1914 és 1918 közötti történetét, I. világháborús éveit. A Hadtörténeti Intézet és Múzeum eddig sosem látott fotói az otthonmaradtak életébe is bepillantást engednek.

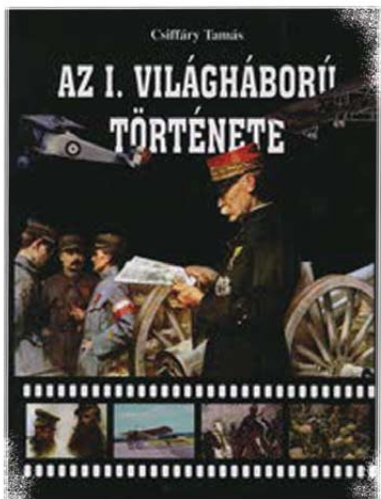
Boksay Antal: A felhők katonái: a magyar hadirepülők története. [Debrecen]: Aquila, 2001.

A szerző a háború alatt szorgalmasan és pontosan vezetett harctéri naplójára támaszkodva mutatja be az új fegyvernem háborús hétköznapjait, névtelen hőseit.

„Boldogtalan hadiidők...” avagy ami a „Boldog békeidők” után következett: 1914-1918.

Budapest: Petit Real, 2004.

A kötetben a teljesség igénye nélkül találkozhatunk a hadviselésben új korszakot nyitó harcokcsikkal és repülőgépekkel, az ember négy lábú segítő társaival, gondolatban felvehetjük a magyar katonák egykori ruháit és felszereléseit, feltűzhetjük kitüntetéseit és jelvényeit, lapozhatunk a katonaköltő, Gyóni Géza verseiben, írásaiban, forgathatjuk a korabeli nyomtatványokat, átélhetjük a hadifogságot, s a korabeli hagyományok felelevenítését.

Csiffáry Tamás: Az I. világháború nagy csatái.

Budapest: Könyvmíves Könyvkiadó, 2007.

A kötet a világháború legnagyobb csatáit, katonai offenzíváit foglalja össze elsősorban az egyetemes történelem e korszaka, illetve a hadtörténet iránt érdeklődőknek.

Csiffáry Tamás: Az I. világháború története.

Budapest: Fix-Term Könyvkiadó, 2007.

Az I. Világháború új típusú háború, mely az egész lakosságot sújtotta. A világháborúban több millió ember halt meg. A kötet a világháború legnagyobb csatáit, katonai offenzíváit foglalja össze elsősorban az egyetemes történelem e korszaka, illetve a hadtörténet iránt érdeklődőknek.

Csiffáry Tamás az I. világháború története

Jackson, Robert: A flamand légi háború – 1918. Debrecen: Hajja, [2002].

A kötet első felében összefoglalja az 1917-es esztendő eseményeit, majd a légi haderő és ütközésség szempontjából elemzi a szövetséges és a német csapatok helyzetét. Megismerhetjük az Északi-tenger fölött vívott légi harcok történetét és az első repülőgép-hordozók bevetését.

Magyarország az első világháborúban. Budapest: Kossuth: HIM, cop. 2010.

A kötetben olvashatunk a világháború okairól, a magyar honvédség létszámáról, összetételéről és fegyverzetéről, a magyar katonák ütközeteiről és háborús mindnapjairól, illetve a háború „emlékezetéről”.

Merényi László: Amiens, 1918. Budapest: Móra, 1986.

A kötet az első világháború fordulatát jelentő 1918-as amiens-i ütközetről szól. A csata részletes leírása mellett a szerző bemutatja a harcoló feleket, a katonák mindennapi életkörülményeit.

Mindenütt hódít: reklám a nagy háborúban, 1914-1918.

[Budapest]: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, 2009.

A kötet háborús hétköznapokat idézi fel a reklám tükrében. Igazi különlegességet nyújtanak a kor kiváló grafikusainak színpompás plakátjai. Ma abszurdnak tűnő újsághirdetésekkkel is találkozunk az olvasó, és meggyőződhet arról, hogy a reklám a háborúban, a legtragikusabb események közepette is reklám maradt.

Ormos Mária: Világháború és forradalmak 1914-1919. Budapest: Kossuth, 2009.

A kötetből megismerhetjük az 1914-es bel- és külpolitikai helyzetet, mely a háborúhoz vezetett, majd Magyarország részvételét az első világháborúban, a hadműveleteket, illetve a demokratikus forradalomhoz vezető eseményeket, a Károlyi-kormány megalakulását és intézkedéseit, a Tanácsköztársaságregnálását és bukását.

Rubicon: tematikus szám. 24. évf. 258-259. sz. 2014. április-május

A folyóirat gazdagon illusztrálva mutatja be a XX. század őskatasztrófáját. A cikkek megismertetnek a világháború eseményeivel, a harctéren bevetett fegyverekkel, az osztrák-magyar haderő technikai felkészültségével, valamint olvashatunk a katonák körében az erőszak és a brutalitás okozta stressz kiváltotta irracionális cselekedetekről.

Papucsot készítenek a hadikórházak számára az Iparművészeti Múzeumban, 1915.

Müllner János képe

Szabó László: Doberdo, Isonzo, Tirol.

Budapest: Kossuth, 1977.

Szabó László alezredes hadtörténeti ismeretterjesztő műve első részében felvázolja a diplomáciatörténeti hátteret, majd a háborúból a három legismertebb hadszíntér (Doberdo-fennsík, az Isonzo völgye és Dél-Tirol) eseményeit mutatja be.

Wiest, Andy: Az I. világháború képes története.

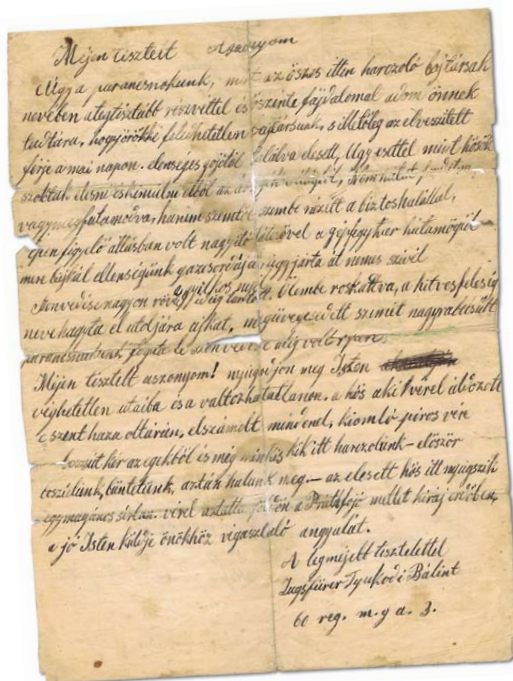
Budapest: Mérték, 2003.

A kötet 250, nagyrészt korábban még nem publikált fekete-fehér fotó, valamint színes illusztráció segítségével idézi fel a földgolyó egészére kiterjedő szárazföldi, tengeri és légi csatákat, küzdelmeket. A szöveget a hadműveletek és csaták színes térképvázlatai, továbbá a legfontosabb eseményeket valamint a háborús konfliktusban szerepet játszó személyeket bemutató összefoglaló szócikkek teszik teljessé.

Tatay István hagyatékát képező fotó

Memoárok, naplók

Levél Demeter Ferenc haláláról

Asztalos Aladár: Kémek az első világháborúban: egy magyar hírszerző feljegyzései.

[Budapest]: Anno, [2001].

A kötet a hírszerző százados izgalmas visszaemlékezésében új dimenziókat villant fel a világháború titkos hírszerző és elhárító küzdelmeiből. Asztalos Aladár remek fantáziával, íráskészséggel, stílussal, dramaturgiai érzékkel rendelkező „profí” író, egyes történetei valódi „kémnovellává” nővik ki magukat: az olvasó az élő történelem legizgalmasabb kulisszatitkait ismerheti meg belőle.

Alekszej Alekszejevics Bruszilov: A cár árnyékában. Budapest: Zrínyi, 1986.

Alekszej Alekszejevics Burzsilov a cári Oroszország hadseregének kiemelkedő képességű hadvezére volt, emlékiratai érzékletesen idézik fel Przemyśl ostromát, a gorlicei, gródecki arcvonalon vívott harcokat. Munkája nem csupán a katonai szakirodalom számára hézagpótló alkotás, de élvezetes olvasmány is, amely bepillantást enged a cári udvar intrikákkal terhes, misztikumokkal tarkított, fojtott légkörű hétköznapjaiba.

Csáth Géza: Emlékirataim a nagy évről: háborús visszaemlékezések és levelek.

Szeged: Lazi, 2005.

Csáth Géza az első világháború idején írta nagyszabásúra tervezett emlékiratait, ezzel soha el nem készült regényét készítette elő. A kötet a háborúra vonatkozó feljegyzések mellett a szerző feleségéhez és öccséhez írt leveleivel egészül ki.

Dánielisz Endre: Galíciától a Garda-tóig: napló az első világháború éveiből.

Túrkeve: Túrkevéért Alapítvány, 2005.

Az egykori szalontai kisiparos, iparossegéd társa példájára kezdett el naplót írni. Pepita fedelű füzetét 1914. május elején kezdte meg, és utána még három kis noteszt írt tele. Az utolsó bejegyzés az 1918. augusztus 12-i dátumot viseli.

Hary József: Az utolsó emberig: [isonzói jelentés]. Budapest : Püski, 2011.

A nagyváradi 37. gyalogezred 4. zászlóaljának harcairól szól az egykori királyi járásbíró, a fiatal géppuskás szakaszvezető, dr. Hary József visszaemlékezése. Az olasz fronton, az Isonzó folyó mentén történeteket leíró naplóból az isonzói csaták legkegyetlenebb részleteit is megismerhetjük.

Liffa Aurél: Pécestől Isonzóig. Napló, 1914. szeptember 1 – 1916. május 22. Püski, Budapest, 2012.

Az írás 1914. szeptember 1-től 1916. május 22-ig követi nyomon a szerző alakulatának történetét. A leírt feljegyzések inkább szólnak az alakulat történetéről, mint a kezdetben hadnagy, majd főhadnagyi rangú írójának katonasorsáról. Ő maga is csak egyes szám harmadik személyben jelenik meg a naplóban, kívülről szemlélve saját cselekedeteit.

Masaryk, Tomas Garrigue: A világforradalom 1914-1918. Budapest: Európa, 1990.

A cseh történész, politikus 1914. december 17-én szökött meg a Monarchia fővárosából Rómába. Kapcsolatban állt, tárgyalt a kor valamennyi jelentősebb politikusával és katonai vezetőjével egy önálló cseh állam megteremtése érdekében. Ennek a viharos és tragikus időszaknak a krónikáját örökíti meg a szerző emlékirataiban.

Mészáros Vilmos: Emlékeim az I. világháborúból: Prezmysl ostroma: toloncúton Szibériába.

Győr: Műhely Kht.:Palatia, 2003.

A szerző húsz évvel a háború után vetette papírra emlékeit. Írása a harctereket megjárt öreg katonák derűs bölcsességével értékeli a múltban történeteket.

Mire a falevelek lehullanak... Sepsiszentgyörgy: T3 Kiadó, 2003.

József Álmos a kötet szerkesztője dokumentumértékű korabeli leveleket, tábori levelezőlapokat, fényképeket válogatott össze. Könyvében többnyire háromszéki székely honvédek szólaltak meg levelek, tábori lapok, ritkább esetben naplószerű feljegyzések által.

Paléologue, Maurice: A cárok Oroszországa az első világháború alatt: Franciaország nagykövétének naplójából. Budapest: Európa, 1982.

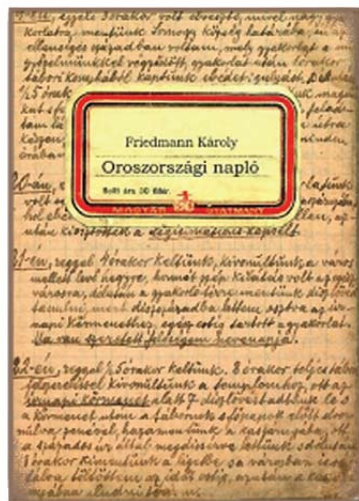
A szerző 1913-tól 1917 májusáig a Francia Köztársaság szentpétervári nagykövete volt. A művelt, gúnyos, szellemes világfi élénk rajzolja az orosz „ancien régime” utolsó pillanatainak pompás udvari és vallási ünnepségeit, a nyomorúság és fénytűzés, a besúgórendszer és bizantinizmus birodalmának különösségeit.

Podani János: Egy hadapród naplója az első világháborúból. Szarvas: Szarvasi Krónika: Digitális Kalamáris, 2012.

A szarvasi hadapród naplóját jó egy évvel fogságba esése után, 1916. október 20-án kezdi írni. A kiadvány egyedisége abban áll, hogy a szerző nagyrészt színes rajzokkal illusztrálta kézzel írott füzetét, amit a hasonmáskiadásban megjelentetett kötet az eredetihez hűen ad vissza.

Rommel, Erwin: Gyalogság előre!: élmény és tapasztalat. [Kalocsa]: Luxor Stúdió, [1999].

A kiadó ebben a reprint kiadásban Rommel tábornok I. világháborús élményeit és tapasztalatait adja közre a nagy hadvezér saját szavaival a történelmet kedvelő közönségnek.

Fieldmann Károly: Oroszországi napló

Szurmay Sándor: A magyar katona a Kárpátokban: élmények és tapasztalatok a világháborúból. Budapest: N.R.G.-COM, 2005.

A kötet szerzője Surmay Sándor gyalogsági tábornok, akinek vezetésével 1915-ben az osztrák-magyar csapatok sikeresen védték meg az uzsoki hágót a betörő orosz erőkkal szemben. A későbbi honvédelmi miniszter visszaemlékezése remek stílusával, élethű leírásaival és gazdag képanyagával kiemelkedik a háborús memoárok irodalmából.

Tevan Rezső katonatiszt első világháborús naplója. Budapest: Tevan Alapítvány, 2012.

Tevan Rezső sorsa nemzedékének közös sorsa. Az első világháború elszakítja családtól, hivatásától és katonaként ismeri meg a háború értelmetlenségét, szenvedéseit.

Tüskés Tibor: Párhuzamos történelem: Bánáti krónika 1916, 1991.

Budapest: Pátria könyvek, 1992.

A napló szerzőjét 1915 nyarán sorozták be katonának. A harctéri eseményeket 1916 nyarán kezdi el lejegyezni. A katona élményeit azonban csak 1916 októberéig ismerhetjük meg, mert a napló itt megszakad.

◊◊◊◊◊◊ I. világháborúval foglalkozó internetes oldalak, digitalizált könyvek ◊◊◊◊◊◊

1914. id. Bánkus János határvadász
kuttyájával

id. Bánkus János és Bodnár János Kolzs-
vároitt

Az első világháború magyar hőseinek albuma = <http://www.hungarianarmedforces.com/1vh/>
(Lekérdezés dátuma: 2014. augusztus 8.)

Az oldalon a Mária Terézia rend kitüntettjeinek, a tiszti arany vitézségi és legénységi arany vitézségi érmesek fotóit és életrajzi adatait találhatjuk meg.

Gabányi János: A világháború története az összeomlás kezdetétől a békekötésig =
<http://www.mek.oszk.hu/12600/12669/pdf/> (Lekérdezés időpontja: 2014. augusztus 8.)

A szerző diplomáciai okiratok, hivatalos jelentések és a szemtanúk feljegyzései alapján írta meg a háború történetét. A kötet a két világháború között jelent meg, érződik rajta a korszak közéleti stílusa, ezért érdemes egy kicsit kritikus szemmel olvasni.

<http://elsovilaghaboru.com/tortenete/> (Lekérdezés időpontja: 2014. augusztus 8.)

A centenáriumi évre készült honlapon a témával kapcsolatos forrásokat, filmeket, fogalomtárat, bibliográfiát találunk. Minden a világháború iránt érdeklő honlap látogató megtalálhatja a leglényegesebb információkat.

<http://www.afelhokkatonai.hu/> (Lekérdezés időpontja: 2014. augusztus 6.)

Az oldal a magyar repülés kezdetivel ismert meg, megtaláljuk azoknak a repülőknak a leírását melyek fejlesztését és gyártását az első világháború idején kezdték el, majd

ezt követően már a fronton kerültek bevetésre. Az oldalt elsősorban a haditechnika iránt érdeklődőknek ajánljuk.

<http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/ww1/index.html> (Lekérdezés dátuma: 2014. augusztus 6.)

A szegedi könyvtár által összeállított oldalon megtalálhatjuk a háború kronológiáját, egy kicsodát, az első világháborúban új haditechnikai eszközök ismertetését, valamint a téma irodalmát.

<http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/ww1/konyv/index.html> (Lekérdezés időpontja: 2014. aug. 6.)

Az oldalon a téma iránt érdeklődők számos, ebben a bibliográfiában nem szereplő könyvről kaphatnak információt.

Julier Ferenc: A világháború magyar szemmel =

<http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/ww1/julier/index.html> (Lekérdezés időpontja: 2014. augusztus 5.)

A háborút az osztrák-magyar monarchia keretében elhelyezkedett Magyarország katonái a túlnyomó részben osztrák hadvezérek parancsai alatt vívták meg. A kötet a hadvezetési hátteret ismerteti meg az érdeklődőkkel.

Nónay Dezső : A volt magyar királyi szegedi 5. honvéd gyalogezred a világháborúban =

<http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/ww1/nonay/index.html>

(Lekérdezés időpontja: 2014. augusztus 6.)

Nónay Dezső nyugalmazott tábornoknak, a szegedi 5. honvéd gyalogezred egykori parancsnokának magánkiadásban megjelentetett könyve 1931-ben látott napvilágot. A kötet digitalizált változata olvasható ezen az oldalon.

Vatta Pálról, a M.K.H. 5. honvéd huszárezred katonájáról készült fénykép (1918)

Borsodi vonatkozású források, tanulmányok

Csíki Tamás: Az I. világháború gazdasági hatásai, a miskolci izraelita nagypolgárság az 1920-as években = http://epa.oszk.hu/02000/02030/00029/pdf/HOM_Evkonyv_35-36_289-304.pdf
(Lekérdezés: 2014. augusztus 11.)

Az I. világháború gazdasági hatása a hadikonjunktúra, a termelés növekedése, majd ennek látványos összeomlása a vidéki városok, így Miskolc gazdaságát és az ebből élők lehetőségeit közvetlenül, illetve közvetett módon is befolyásolta...

A diósgyőri munkások 1917-ben: dokumentumok és újsághírek 1917-ből.

Miskolc: MSZMP Diósgyőri Gépgyár Üzemi Bizottság, 1967.

A diósgyőri üzem dolgozóinak az Üzemi Bizottság összeállítást készített a 60 évvel korábbi eseményekről. Újságcikkek és korabeli dokumentumok segítségével idézik fel a háború idején a munkások életét, a mindennapok hangulatát.

Képek a környékbeli sorozottakról. Részlet a Helytörténeti Gyűjtemény kiállításából

Kuik Károly (Tiszapalkonya)

1915 -Gönczi János császári és királyi őrmestert ábrázoló fénykép

Gulya István: A miskolci 10-es honvéd múzeum = http://epa.oszk.hu/02000/02030/00032/pdf/HOM_Evkonyv_39_291-299.pdf (Lekérdezés időpontja: 2014. augusztus 8.)

Ha a Tízeshonvéd utcáról, vagy a honvédszoborról kérdezik a Miskolcon élőket, a többség bizonyára tudja, hogy egy régi, miskolci parancsnokságú gyalogezredről van szó. A jobban informáltak azt is elmesélhetik az érdeklődőnek, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének ezrede kitüntette magát az első világháború csatáterein. Ennek az ezrednek a történetét ismerteti ez a tanulmány.

Lehoczky Alfréd: Az ózdi gyár helyzete és a munkásmozgalom kialakulása az első világháború időszakában (1914–1918). In: Borsodi Történelmi évkönyv II. Miskolc: Borsodi nyomda, 1968. p. 305–340.

Az ózdi gyár a többi üzemhez hasonlóan a háborús helyzethez igazította termelését. A világháború idején egyre erősödtek a pacifista törekvések, amely előmozdította a munkások szervezkedését. A tanulmány bemutatja Ózd gazdasági helyzetét a világháború időszakában.

Németh Györgyi: A 10-es honvédek és a „10-es honvéd” 1917-18-ban = http://epa.oszk.hu/02000/02030/00020/pdf/HOM_Evkonyv_22-23_131-148.pdf (Lekérdezés időpontja: 2014. augusztus 11.)

A tanulmány az 1917-ben először megjelent Tábori újságot elemzi, amely a 10-es honvédezred lapja volt. Az újság a megjelenéstől az ezred olasz frontra küldéséig terjedő időszakban jelent meg, és az ezred életéről ad tájékoztatást.

Réti R. László: A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. az első világháborúban = Századok 108. évf. 1974 3. sz. p. 622-645.

A háború idején a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. profilja megváltozott: a gyár által készített termékek hadicélokot szolgáltattak.

Spóner Péter: 42 nap a világ körül: hadifogság Kelet-Szibériában 1918-1921. = Herman Ottó Múzeum évkönyve. Miskolc: HOM, 2001. p. 315-334.

A tanulmány megírását a Herman Ottó Múzeum Helytörténeti Adattárában található egy egykori hadifogoly naplója inspirálta. A háború befejezése után több mint három évnél keletlenebb ahhoz, hogy az utolsó magyar katona is hazatérhessen, de az eredeti létszámnak csak töredéke láthatta meg ismét szülőföldjét. Ennek a három évnél a történéseit mutatja be a tanulmány.

A volt m[agyar] kir[ályi] miskolci 10. honvéd gyalogezred világháborús emlékalbuma. Miskolc: Ludvig Ny., 1939.

Az album első felében az összeállítás készítője ismerteti az ezred világháborús tevékenységét, majd az ezred tagjainak rövid életrajzát olvashatjuk.

Képek a szederkényi sorozottakról. Részlet a Helytörténeti Gyűjtemény kiállításából

Tartalomjegyzék

<i>Bevezetés</i>	3
<i>Történelmi regények</i>	5
<i>Monográfiák, tanulmányok</i>	10
<i>Ismeretterjesztő művek</i>	17
<i>Memoárok, naplók</i>	21
<i>I. világháborúval foglalkozó internetes oldalak, digitalizált könyvek</i>	24
<i>Borsodi vonatkozású források, tanulmányok</i>	27

*A tiszaszeredkényi református templom belső
falán látható emléktábla*

Készült a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom
Kutatásáért Közalapítvány és az 1914-1918 Első világháborús
Centenárium Bizottság támogatásával.

K
KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI
TÖRTÉNELEM ÉS TÁRSADALOM KUTATÁSÁÉRT
KÖZALAPÍTVÁNY

1914
ELSŐ VILÁGHÁBORÚS
CENTENÁRIUMI
EMLEKBEZOTTSÁG
1918